

Globaal Duurzaam Aankopen

strategische nota

Begeleidingstraject
met Oost-Vlaamse lokale besturen 2021 – 2022
in samenwerking met The Global Picture

Inhoud

1. Introductie en doelstellingen van het traject	3
2. Waarom Globaal Duurzaam Aankopen?	5
3. Parameters en onderdelen Globaal Duurzaam Aankopen	6
4. Voorstel strategische doelstellingen Globaal Duurzaam Aankopen	9
5. Voorstel van een definitie Globaal Duurzaam Aankopen	12
6. Bijlage A: voorstel vragenlijst als verplichte bijlage in een bestek	13

1. Introductie en doelstellingen van het traject

Deze strategische nota is het resultaat van een strategisch traject in de periode januari-juni 2021. Deze nota heeft tot doel de strategische doelstellingen rond **Globaal Duurzaam Aankopen** in kaart te brengen, ter aanvulling van de bestaande en gevalideerde strategie duurzaam aankopen van de Provincie Oost-Vlaanderen. Het traject werd aangeboden aan lokale besturen binnen de Provincie Oost-Vlaanderen.

In dit traject gaan we na wat de **globale dimensie** is van duurzaam aankopen en hoe we dit kunnen vertalen in strategische doelstellingen én hoe we dit kunnen meenemen in de bestekken van enkele relevante productgroepen. We creëren een definitie, een strategisch kader en enkele concrete tools die lokale besturen kunnen gebruiken in hun bestekken.

De **doelstellingen** van het traject zijn:

1. Ontwikkelen van een **definitie** rond Globaal Duurzaam Aankopen
2. Uitwerken van een **strategisch kader** rond Globaal Duurzaam Aankopen
3. Organiseren van een **3-tal productsprints** met oog op ontwikkeling van criteria
4. Optioneel: aanbieden van een individuele **coaching** aan aankopers met concrete vragen
5. Optioneel: organiseren van een **eindevenement** en ontwikkelen van een **publicatie**

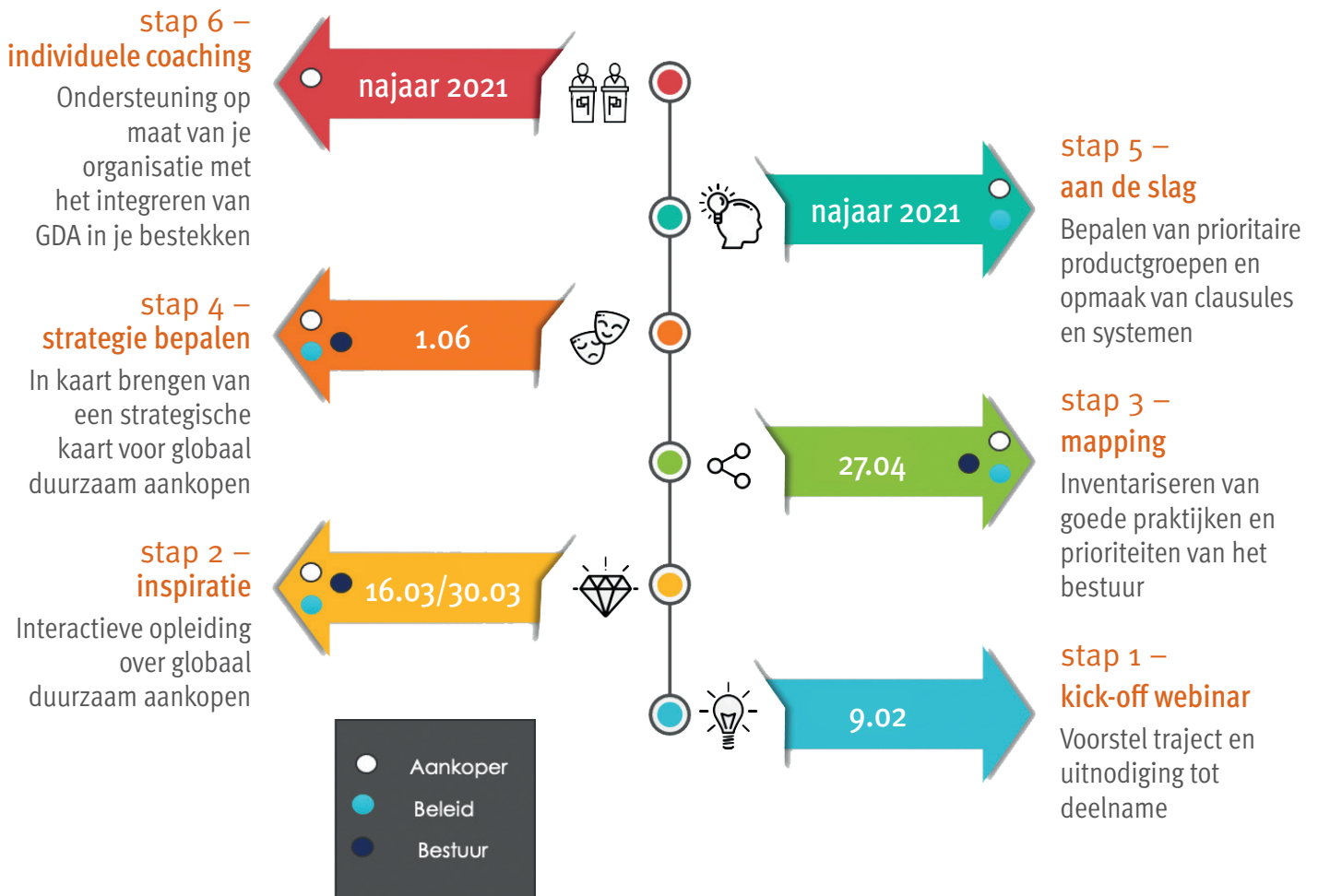
Het traject bestaat dan ook uit **3 grote fases**:

1. **Strategische fase (maart – juni 2021)**: tijdens deze fase zetten we in op een brede sensibilisering van de deelnemers rond het belang van het beheersen van de duurzaamheidsrisico's in de (globale) ketens van alle producten, diensten en werken. We starten een strategische denkoefening om de scope te bepalen van globaal duurzaam aankopen (in vergelijking met lokaal duurzaam aankopen en de korte keten) én we definiëren enkele extra doelstellingen als uitbreiding van de huidige aankoopstrategie van de Provincie Oost-Vlaanderen.
2. **De productgroepsprints (oktober 2021 – januari 2022)**: tijdens deze sprints zetten we in op het identificeren van de concrete duurzaamheidsrisico's in de globale ketens van een 3-tal specifieke productgroepen. We creëren een strategische kaart voor deze productgroepen én definiëren de criteria en tools die kunnen gebruikt worden in de bestekken.
3. **Communicatie en disseminatie (februari – april 2022)**: in de laatste fase verzamelen we alle inzichten in een publicatie en organiseren we een evenement voor de disseminatie van de resultaten.

Doelgroep van het traject

Alle actoren betrokken bij een aankoopproject zijn welkom tijdens dit traject. Meerbepaald gaat het om aankopers, aankoopdirecteurs, beslissingsnemers, bestuurders en beleidsexperten op vlak van klimaat, sociale economie, Noord-Zuid, circulaire economie, etc.

Tijdslijn van het project

2. Waarom Globaal Duurzaam Aankopen?

Tijdens het strategische traject hebben we een bevraging opgezet bij de deelnemers over het waarom van 'Globaal Duurzaam Aankopen'. Dit is het resultaat:

We moeten onze **voorbeeldrol** opnemen als overheid

We moeten aantonen dat het kan om transparantie te creëren in de keten en **samen te werken met onze leveranciers** naar meer positieve impact

We moeten verder gaan dan onze directe leverancier en ook naar de **toeleveranciers** kijken, daar zitten vaak de grootste risico's

We willen **inzicht in de arbeidsomstandigheden** van de producten die we kopen

We willen de **CO₂-uitstoot** verminderen

We willen de **milieu-impact** van onze aankopen verminderen

We willen inzicht in de **impact van de grondstoffen** van hetgeen we aankopen op mensen en milieu

We willen **transparantie** in de keten van onze producten

Het is een noodzakelijke stap om te komen naar **klimaatneutraliteit** voor onze gemeente/stad

We willen zeker zijn dat de **wetgeving** in de volledige keten is gerespecteerd

Globaal duurzaam aankopen is inherent aan het aankoopbeleid van overheden: Bijna elk product, elke dienst of elk bouwproject heeft een link met globale productie- en bevoorradingsketens. De werkkledij die we kopen voor de technische ploeg is met bijna 90% zekerheid buiten de EU geproduceerd. De bouwmaterialen die we gebruiken voor het renoveren en bouwen van scholen, bibliotheken en administratieve gebouwen bestaan uit materialen die vaak ontgonnen worden buiten de EU en waarbij de productie ook grotendeels buiten de EU ligt. De smartphones die we aankopen voor onze medewerkers worden besteld bij een lokale leverancier, maar zijn onlosmakelijk verbonden met de globale ketens van elektronica die zowel voor grondstoffen als voor productie grotendeels in Azië liggen. De koffie die we dagelijks drinken en de wijn die we serveren op onze recepties komen uit globale ketens, en zelfs de merchandising, speelgoed of het didactisch materiaal is meestal gelinkt met globale ketens. Als bestuur staan we hier niet altijd bij stil, zeker niet omdat het overgrote merendeel van onze contracten wordt afgesloten met lokale spelers. Belgische overheden doen dus vooral zaken met Belgische en Europese leveranciers. Zelden wordt een contract afgesloten met een speler buiten de EU.

Als we dus enkel naar de **juridische band** kijken en ons focussen op de band met de rechtstreekse leverancier met wie we als overheid een contract afsluiten is er geen sprake van globaal duurzaam aankopen. Maar duiken we iets dieper in de waardeketen van de producten die we aankopen, zien we dat die link er bijna altijd is.

Volgens art. 7 van de wetgeving overheidsopdrachten van 17 juni 2016 zijn deze rechtstreekse leveranciers wel verplicht om de wetgeving te laten respecteren doorheen de volledige toeleveringsketen.

Art. 7:

De ondernemers zijn ertoe gehouden alle toepasselijke verplichtingen op het gebied van het milieu- sociaal en arbeidsrecht uit hoofde van het Europees Unierecht, nationale recht of collectieve arbeidsovereenkomsten of uit hoofde van de in bijlage II vermelde bepalingen van internationaal milieu-, sociaal en arbeidsrecht, na te leven en te doen naleven door elke persoon die handelt als onderaannemer in welke fase ook, en door elke persoon die personeel tewerkstelt voor de uitvoering van de opdracht.

Onverminderd de toepassing van de sancties bedoeld in andere wettelijke, reglementaire of conventionele bepalingen, worden de inbreuken op de in het eerste lid bedoelde verplichtingen vastgesteld door de aanbesteder en treft de aanbesteder zo nodig de maatregelen voor inbreuken op de bepalingen van de opdracht.

Om deze verplichting te laten naleven is er echter meer nodig dan de loutere vermelding van dit artikel of dan een ‘verklaring op eer’ te laten ondertekenen door de rechtstreekse leverancier.

De realiteit wijst uit dat deze rechtstreekse leveranciers vaak geen transparantie kunnen bieden in de (globale) keten en geen weet hebben van mogelijke risico’s verbonden aan de levenscyclus van het product. Er is een **extra motivering** nodig om leveranciers aan te zetten de inspanningen te doen om transparantie in de keten te kunnen bieden.

Deze transparantie is nodig op 2 niveaus, enerzijds op niveau van de ‘**naam**’ en ‘**locatie**’ van de toeleverancier, anderzijds op niveau van de ‘**duurzaamheidsrisico’s**’ verbonden met deze leverancier. Via de wetgeving overheidsopdrachten is het perfect mogelijk om deze extra inspanning te vragen aan de leverancier.

Samengevat:

In bijna alle overheidsopdrachten van producten, diensten of werken is er een **directe of indirecte link met globale ketens**. Deze ketenbenadering komt ook terug in de definitie van duurzaam aankopen door de verwijzing naar alle fases van de levenscyclus van een product. Duurzaam aankopen is namelijk het aankopen van producten en diensten met de meest positieve impact over de volledige levenscyclus van het product.

Deze **levenscyclusbenadering** impliceert dat we verder moeten kijken dan de pure technische eigenschappen van producten. We moeten ook nagaan ‘waar’ en ‘onder welke omstandigheden’ deze producten zijn geproduceerd. We moeten weten uit welke grondstoffen en materialen ze bestaan, welke kilometers ze hebben afgelegd, hoe ze zijn verpakt en hoe ze uiteindelijk terug kunnen gevaloriseerd worden bij einde gebruik.

De **rechtstreekse leverancier is meestal Belgisch of Europees**. Echter, om de positieve impact over de levenscyclus van een product te realiseren moeten we gaan kijken naar alle toeleveranciers in de keten en nagaan waar deze gevestigd zijn om het risicoprofiel te kunnen bepalen op vlak van duurzaamheid. Transparantie wordt dus een noodzakelijk onderdeel van duurzaam aankopen.

3. Parameters en onderdelen Globaal Duurzaam Aankopen

In theorie zouden alle aankopen in scope kunnen zijn voor globaal duurzaam aankopen gezien er altijd een mogelijke link kan zijn met een ketenactor buiten de EU. In dit deel van de nota proberen we na te gaan welke parameters we hanteren in de definitie én tot welke fase in de keten we ons gaan beperken.

Welke parameters zijn relevant?

Compliance: Respecteren van de wetgeving (nationale, EU en internationale) en opvolging van art. 7 van de wetgeving overheidsopdrachten (zie definitie hoger).

Levenscyclus: alle stappen in de levenscyclus van het product zijn in scope, van ontwerp tot einde gebruik. Externe effecten (vaak gelinkt met duurzaamheidseffecten) kunnen ook meegenomen worden in de levenscycluskost in de huidige wetgeving overheidsopdrachten.

Transparantie: Inzicht creëren over alle stappen in de keten, van ontwerp tot en met einde gebruik, en mappen welke actoren betrokken zijn, waar ze (geografisch) gevestigd zijn én welke risico’s ze reeds beheersen.

Tier: Welke rol speelt de toeleverancier in de keten? Hier moeten algemene afspraken rond gemaakt worden op vlak van terminologie en kunnen we bijvoorbeeld volgende indeling voorstellen:

- Tier 1: producent
- Tier 2: materialen leveranciers (bv. stof, garen, processoren, batterijen, schermen, etc.)
- Tier 3: grondstoffenleveranciers (bv. katoen, polyester, plastic, kobalt, goud, etc.)

Globaal duurzaam aankopen is van toepassing indien de leverancier en/of één of meerdere toeleveranciers verantwoordelijk is voor productie én/of toelevering van materialen én/of logistiek én/of management einde gebruik actief zijn buiten de Europese Unie.

In een vereenvoudigde versie zouden we deze definitie kunnen beperken tot en met de productiefase: dit betekent dat 'indien de productie buiten de EU heeft plaatsgevonden' we kunnen spreken over 'Globaal Duurzaam Aankopen'.

Lokaal duurzaam aankopen is van toepassing indien de leverancier en alle toeleveranciers verantwoordelijk voor productie en/of toelevering van materialen en/of logistiek en/of management einde gebruik actief zijn binnen de Europese Unie. Ook hier kunnen we vereenvoudigen en spreken van lokaal duurzaam aankopen als de productie binnen de EU plaatsvindt.

Hier is het natuurlijk wel mogelijk in samenspraak verder te gaan specificeren en een onderscheid te maken tussen **regionaal duurzaam aankopen**¹ waarbij de focus ligt op het aankopen bij lokale, regionale leveranciers om zo de lokale economie te versterken, en lokaal duurzaam aankopen waarbij de leverancier rechtstreeks in België gevestigd is.

Korte keten² is het rechtstreeks kopen bij de producent of bij de 'boer' en zo de vele schakels in de toeleveringsketen uit te schakelen.

Definitie Globaal Duurzaam Aankopen (deel I)

De definitie van Globaal Duurzaam Aankopen valt samen met de definitie van duurzaam aankopen. Het accent ligt hier wel op de volledige levenscyclus en dus op de ketenbenadering. Op het einde van deze nota geven we specifiek aan wat we met positieve impact bedoelen. Nu verwijzen we gewoon naar de 3 pijlers van de strategie: Klimaat, Sociaal, Circulair.

Globaal Duurzaam Aankopen is het creëren van positieve sociale impact, bijdragen tot klimaat efficiëntie en focussen op circulaire impact over de volledige levenscyclus van producten, diensten en werken.

Strategische insteek rond Globaal Duurzaam Aankopen

Onderstaand overzicht toont de duurzame aankoopstrategie van de Provincie Oost-Vlaanderen zoals bepaald in een strategisch traject met steden en gemeenten van de regio Dendermonde en de regio Aalst in 2019.

Dit traject bouwt verder op dit strategisch kader en wil meer specifiek doelstellingen aanpassen of creëren die bijdragen tot Globaal Duurzaam Aankopen.

---

¹ Aankopen van regionale en/of Belgische leveranciers – in theorie is dit niet conform de vrije toetredingsregels van de EU, maar via bepaalde procedures is het perfect mogelijk om enkel regionale en/of Belgische leveranciers aan te schrijven. Echter we spreken pas van lokaal duurzaam aankopen als de volledige toeleveringsketen binnen de EU valt.

² Meer info: <https://oost-vlaanderen.be/wonen-en-leven/platteland/week-van-de-korte-keten.html>

Sociaal aankopen

1. Meer opdrachten toekennen aan sociale leveranciers

Groei en professionalisering stimuleren van ondernemingen die professionele inschakelingen van mensen uit kwetsbare groepen beogen én/of een sociaal oogmerk vooropstellen én/of maatschappelijke winsdeling beogen (maatwerkbeprijven, coöperatieve ondernemingen ...).

2. Lokale, faire en sociaal verantwoorde ketens stimuleren

We kiezen producten die lokaal geproduceerd worden. Maar voor die producten die enkel in globale ketens worden geproduceerd garanderen we het respect van de (internationale) arbeidswetgeving en mensenrechten en stimuleren we eerlijke handel en eerlijke lonen voor producenten en arbeiders in de keten.

Circulair aankopen

6. Minder nieuwe materialen, meer gerecycleerde content

Focus op minder materialen én waardebehoud van materialen doorheen de volledige levenscyclus van producten, diensten en werken door het vervangen van nieuwe materialen door gerecycleerde materialen.

7. Verlengen van de gebruiksduur van producten en gebouwen

Focus op minder materialen én waardebehoud van materialen doorheen de volledige levenscyclus van producten, diensten en werken door in te zetten op de verlenging van de gebruiksduur voor alle nieuwe overheidsoverdrachten van producten en gebouwen.

Klimaat-efficiënt aankopen

3. CO₂-efficiënte aankopen, logistiek en eigen vloot

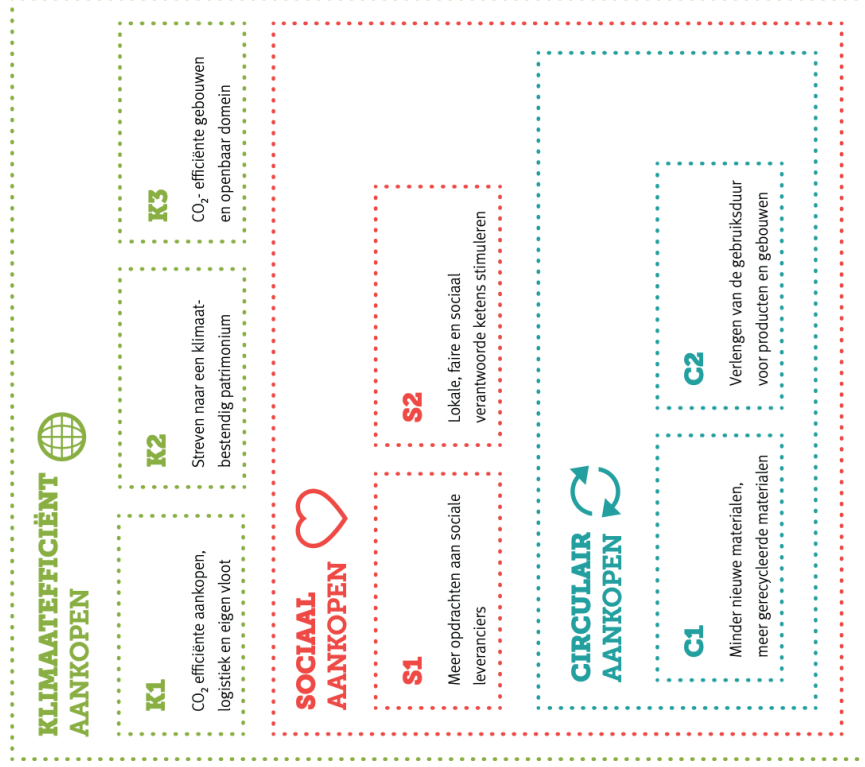
We reduceren de CO₂-impact door in te zetten op het aankopen van energie-efficiënte oplossingen: producten, toestellen, machines, installaties, etc. om zo een lager energieverbruik te realiseren. Als voortrekker stappen we zelf over naar een CO₂-efficiënte vloot om zo de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te reduceren.

4. Streven naar een klimaatbestendig patrimonium

Het bewust inzetten op klimaatbestendige oplossingen bij het ontwerp, het bouwen en het gebruik van het patrimonium van het lokaal bestuur.

5. CO₂-efficiënte gebouwen en openbaar domein

Het investeren in CO₂-efficiënte gebouwen en installaties in het openbaar domein door in te zetten op voorzieningen voor de zelfproductie van hernieuwbare energie.

4. Voorstel strategische doelstellingen

Globaal Duurzaam Aankopen

Het traject van de voorbije maanden heeft ons doen inzien dat Globaal Duurzaam Aankopen slaat op alle dimensies van duurzaam aankopen. Ook als we de globale keten of toeleveringsketen in scope nemen is het relevant om de klimaat-, sociale – en circulaire risico's in kaart te brengen en te beheersen.

Als we vertrekken van het huidige strategisch kader zijn er 3 specifieke doelstellingen relevant voor Globaal Duurzaam Aankopen, met name:

- K.1. CO₂-efficiënt aankopen, logistiek en eigen vloot
- S.2. Lokale, faire en sociaal verantwoorde ketens stimuleren
- C.1. Minder nieuwe materialen, meer gerecycleerde materialen

Voor elk van deze bestaande doelstellingen stellen we een aanpassing voor met oog op Globaal Duurzaam Aankopen.

I. Klimatefficiënt Globaal Aankopen

Hier vertrekken we van de bestaande doelstelling 'K.1. CO₂-efficiënt aankopen, logistiek en eigen vloot'. Deze doelstelling is tweeledig: enerzijds wordt er ingezet op het aankopen van energie-efficiënte oplossingen (met voorkeur voor die oplossingen (producten, machines, voertuigen, etc.) met een laag energieverbruik tijdens de gebruiksfase), anderzijds wordt er gekeken naar de impact van de logistiek gelinkt aan de levering. Dit is nu zo geformuleerd dat ze vooral de lokale logistiek in scope heeft (de 'laatste kilometer'-logistiek en het duurzaam aankopen en beheren van een eigen vloot).

Om deze doelstelling relevant te maken voor GDA moeten we deze scope dus uitbreiden. De uitbreiding naar Globaal Duurzaam Aankopen verruimt de scope naar het aankopen van oplossingen met een zo laag mogelijke CO₂-voetafdruk over de volledige levenscyclus van het product. Hierbij kunnen we dus verschillende fases mee in scope nemen zoals de keuze van de materialen, de principes van ecodesign, de energie-efficiëntie van de productiefase (eventueel ook productie met hernieuwbare energie), de logistieke bewegingen van productie naar distributiecentrum en dan uiteindelijk ook de 'laatste kilometer'-logistiek.

De doelstelling voor Globaal Duurzaam Aankopen wordt dan:

K.4. Aankopen van oplossingen met een zo laag mogelijke CO₂-voetafdruk over de volledige levenscyclus (inclusief CO₂-efficiënte logistiek).

Welke productgroepen zijn van toepassing?

In principe zijn alle aankopen waarbij de productie buiten de EU gebeurt van toepassing. Dus deze doelstelling kan toegepast worden binnen een groot aantal productgroepen. Deze doelstelling is ook van toepassing in contracten van diensten en werken die producten en/of oplossingen aankopen die geproduceerd worden buiten de EU.

Eventueel te ontwikkelen tijdens het traject:

Toolbox voor het aankopen van CO₂-efficiënte producten en/of oplossingen. Met oplossingen bedoelen we hier alle proposities die tegemoetkomen aan de behoeften van de aankoper. In het kader van nieuwe businessmodellen kunnen dit ook product-as-a-service of 'puur' diensten zijn.

II. Sociaal verantwoord globaal duurzaam aankopen

Hier vertrekken we van de doelstelling S.2. Lokale, faire en sociaal verantwoorde ketens stimuleren. Deze doelstelling gaat uit van het principe dat we **eerst kiezen voor lokale producten**. In onze definitie (zie hoger) bedoelen we hiermee dat de waardeketen grotendeels binnen de EU is georganiseerd (minstens vanaf de productie) en dat de sociale risico's grotendeels beperkt worden. Maar, voor alle producten die buiten de EU worden geproduceerd dienen we ook te garanderen dat de sociale risico's op vlak van respect van mensenrechten en respect van de internationale arbeidswetgeving worden nageleefd. Hier komen we op het terrein van sociaal verantwoorde globale ketens en dus van Globaal Duurzaam Aankopen.

De uitbreiding naar Globaal Duurzaam Aankopen kan dus door S.2. op te splitsen in 3 afzonderlijke doelstellingen:

S.2. Lokale ketens stimuleren

S.3. Sociaal verantwoorde globale ketens stimuleren

S.4. Eerlijke globale ketens stimuleren

S.2. Lokale ketens stimuleren

Hier kan een kader uitgewerkt worden waarin duidelijk wordt wanneer gekozen wordt voor lokale ketens (lokale productie binnen de EU, productie in eigen land of regio of wanneer de principes van de korte keten van toepassing zijn).

Dat valt niet in de scope van dit traject.

S.3. Sociaal verantwoorde globale ketens garanderen

Via het inzetten van hun koopkracht kunnen lokale overheden garanties inbouwen voor het respect van mensenrechten en arbeidsvoorwaarden in de keten. Heel wat producten zoals werkkledij en elektronica, maar ook bouwmaterialen, merchandising e.a. worden geproduceerd in globale ketens. De goede arbeidsomstandigheden van deze arbeiders in de keten vormen een groot risico. Overheden hebben een voortrekkersrol, ook als het gaat om duurzame aankopen.

De nieuwe wetgeving overheidsopdrachten heeft de mogelijkheid gecreëerd om goede arbeidsvoorwaarden in de keten af te dwingen. Hier verwijzen we terug naar art.7 van de wetgeving, waarin expliciet staat vermeld dat elke persoon die handelt als onderaannemer in welke fase dan ook, en elke persoon die personeel tewerkstelt voor de uitvoering van de opdracht, onderhevig is aan alle sociale en arbeidswetgeving die zowel internationaal, Europees of nationaal van kracht is.

De grote vraag hier is of de productie-arbeiders in de keten goede werkomstandigheden kennen en of hun mensenrechten worden gerespecteerd. Hier zit het grootste risico voor publieke aankopers want het aankopen van leveranciers met niet transparante ketens waar mogelijks schandalen aan verbonden zijn op vlak van mensen- en arbeidsrechten zijn onverenigbaar met de rol van maatschappelijk verantwoord bestuur. In vele overheidsopdrachten wordt naar goede arbeidsomstandigheden verwezen via het respect voor de naleving van de basis-IAO conventies.

De meeste aanbestedende diensten nemen dit op via de ondertekening van een verklaring op eer (of gedragscode) die dient nageleefd te worden tijdens de uitvoering van de opdracht. Dit biedt echter geen garantie dat de leverancier effectief zicht heeft op de keten, laat staan op de risico's verbonden aan de keten van de toeleveranciers. Indien je als aankoper verder wenst te gaan dan enkel de ondertekening op 'eer' van de gedragscode kan het belangrijk zijn om eisen op te nemen op vlak van transparantie in de keten. Dit kan aan de hand van een vragenlijst³ waarbij de inschrijver inzage dient te geven in de stappen in de keten (bijv. bekendmaking van de namen en locaties van de toeleveranciers). Het kan een eerste stap zijn om te vragen naar de 'plaats van productie'. Als je als aankoper inzicht hebt in de plaats van productie kan je ook verifiëren of de gedragscode wordt gerespecteerd en indien nodig correctieve acties opleggen.

³Vragenlijst: zie voorbeeld in bijlage A

Welke productgroepen zijn van toepassing?

Het afdwingen van sociaal verantwoorde arbeidsomstandigheden is vooral relevant voor aankoopprojecten uit productgroepen met globale ketens. Deze ketens kennen verschillende toeleveranciers van grondstoffen en producten en worden daardoor complexer en minder transparant voor de uiteindelijke aankoper. In de praktijk gaat het bijvoorbeeld om ketens uit de sectoren hardware IT, textiel, kleding en natuursteen.

Verschillende projecten vonden en/of vinden plaats rond deze productgroepen:

- **Textiel:** toolbox sociaal verantwoord ketenbeheer⁴
- **ICT:** fair ICT Flanders⁵ en electronics watch⁶
- **Natuursteen:** TruStone⁷

Maar: in het kader van onze definitie voor Globaal Duurzaam Aankopen zijn alle aankoopdossiers waarvan de productie buiten de EU gebeurt in scope. Dit gaat zowel over producten die rechtstreeks worden aangekocht door de overheid als voor producten die worden aangekocht in contracten van diensten of werken. Dit zorgt ervoor dat bijna alle productgroepen mogelijk in scope zijn.

Eventueel te ontwikkelen tijdens het traject

Toolbox sociaal verantwoord ketenbeheer (in analogie met de toolbox die werd ontwikkeld voor de productgroep textiel).

S.4. Eerlijke globale ketens stimuleren

Eerlijke handel of fair trade gaat over betere prijzen, goede arbeidsomstandigheden, lokale duurzaamheid en eerlijke handelsvoorwaarden voor producenten en arbeiders overal ter wereld. Door aan klanten te vragen om duurzame prijzen te betalen (die nooit lager mogen zijn dan de marktprijs) stelt eerlijke handel producenten in staat hun positie te verbeteren en meer controle over hun leven te krijgen.

Het doel van eerlijke handel is een grotere rechtvaardigheid in de internationale handel tot stand te brengen. Het wil nieuwe en eerlijke spelregels voor internationale handel afdwingen en doet dit via het bieden van een eerlijke handelsprijs voor een product. Dit is een prijs die in verhouding staat tot de productiekosten en niet een prijs die bepaald wordt door de machtsverhoudingen op de internationale markt.

Centraal in het systeem staan dus de premies en de gegarandeerde minimumprijs. Maar het gaat naast de eerlijke prijs ook over criteria voor ecologische landbouwmethodes en sociale arbeidsvoorwaarden.

Welke productgroepen zijn van toepassing?

Traditioneel heeft eerlijke handel betrekking op landbouwproducten zoals bananen, koffie, thee en vruchtensap, chocolade, maar ook bloemen en katoen zijn hier een onderdeel van. Hier wordt vaak de link gelegd met de beschikbaarheid van fair trade labels. Maar de principes van eerlijke handel worden nu ook een prioriteit in andere productgroepen zoals ICT en bouwmaterialen.

Eventueel te ontwikkelen tijdens het traject

Uitwerken van een kader met de principes rond het verplicht eisen van eerlijke handel binnen enkele productgroepen.

⁴ <https://www.mvovlaanderen.be/inspiratie/toolbox-sociaal-verantwoorde-werkkledij>

⁵ <https://fairictflanders.be>

⁶ <https://electronicswatch.org/en/>

⁷ <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/natuursteen>

III. Circulair Globaal Duurzaam Aankopen

De huidige doelstelling 'C.1. Minder nieuwe materialen, meer gerecycleerde materialen' focust vooral op het waardebehoud van materialen en de shift naar gerecycleerde content. Gezien de keuze van materialen vaak beslist wordt in de technische eisen van het product en dus ook mee kan bepaald worden door de aankoper, kunnen we hier vooral het accent leggen op het creëren van transparantie op vlak van materialen aan de hand van een materialenpaspoort. Dit paspoort geeft niet enkel mee welke materialen worden gebruikt, maar ook wat de oorsprong is van de materialen en of de materialen al dan niet gerecycleerd zijn, recycleerbaar zijn, en bij uitbreiding eventueel ook op welke wijze ze kunnen teruggenomen en gevaloriseerd worden.

We kunnen dus een nieuwe doelstelling C1 creëren: C.1. Volledige transparantie van de materialen via een materialenpaspoort (met transparantie over het type materiaal, de herkomst van het materiaal, de volgende loop van het materiaal) en de huidige doelstelling C.1. verschuiven naar C.2 en doelstelling C.2. verschuiven naar C.3. (enkel nummering aanpassen van bestaande doelstellingen).

Welke productgroepen zijn van toepassing?

Alle productgroepen zijn relevant voor zover het niet puur dienstverlening is waarbij geen materialen worden gebruikt.

Te ontwikkelen?

Template en toolbox voor het integreren van het materialenpaspoort in bestekken.

5. Voorstel van een definitie Globaal Duurzaam Aankopen

Als we rekening houden met de strategische focus die we wensen te leggen kunnen we de definitie aanpassen als volgt:

Globaal Duurzaam Aankopen is het

- realiseren van een zo laag mogelijke CO₂-voetafdruk,
- eisen van transparantie, het toepassen van principes van eerlijke handel én het garanderen van het respect van de nationale en internationale wetgeving over de volledige toeleveringsketen
- bieden van transparantie in de circulariteit van de materialen over de volledige levenscyclus van producten, diensten en werken

6. Bijlage A: voorstel vragenlijst als verplichte bijlage in een bestek

Dit is een voorstel van een vragenlijst die zou kunnen opgenomen worden als “verplichte bijlage” bij elk bestek. Op die manier krijgt de aankoper zicht op de keten van het product en kan beoordeeld worden of er sprake is van lokaal of globaal duurzaam aankopen.

I. Algemene informatie over het bedrijf

1. **Naam** bedrijf:
2. Wat is uw **rol/functie** binnen het bedrijf:
Contact (naam, functie, contactgegevens)
3. Wat is uw **positie** in de keten? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
  - Merkeigenaar
  - Ontwerper van het product (design)
  - Verticaal geïntegreerd bedrijf (regisseur van de volledige waardeketen met eigen productiesites)
  - Verticaal geïntegreerd bedrijf (regisseur van de volledige waardeketen met productiesites in onderaanneming)
  - Distributeur
  - Logistieke partner
  - Producent (verantwoordelijk voor de productie én logistiek)
  - Onderaannemer in de keten
  - Andere
4. Is iemand binnen het bedrijf verantwoordelijk voor **duurzaam ondernemen**?
Contact (naam, functie en contactgegevens)

II. Transparantie in de keten

1. Mapping van de keten per gedefinieerd productartikel:

Gelieve deze matrix in te vullen per product beschreven in perceel x

Product: bv. smartphone X.02	Voor welke fase bent u verantwoordelijk?	Noteer de naam van de toeleverancier	Noteer de vestigingsplaats van de toeleverancier	Heeft u zicht op de risico's in deze schakel van de keten? (ja/nee)	Indien beschikbaar: Welk onafhankelijk en objectief bewijs kan voorgelegd worden voor het respecteren en verbeteren van de risico's?
	Gelieve een 'x' te vermelden indien u verantwoordelijk bent voor deze stap, een 'o' indien een andere actor verantwoordelijk is.	* hier kunnen we voor sommige fases een verplichting opleggen om transparantie te bieden	Minstens het land vermelden, adres indien gekend.	ja/nee	Beschrijf kort risicorapport, certificaat, label, audit, sector-initiatief, etc.)
Design					
Materialen 1					
Materialen 2					
Productie					
Verpakking					
Logistiek					
Diensten tijdens gebruik					
Diensten bij einde gebruik					

(*) Het verwerken van de verschillende onderdelen (stof en andere materialen) tot een finaal product ('confectie' of 'op maat').